

สรุปคำบรรยายเนติบัณฑิตสมัยที่ ๑/๗๗

วิชา กฎหมายอาญามาตรา ๑-๕๘, ๑๐๗-๒๐๘ (ภาคปกติ)

บรรยายโดย อ.อุทัย โสภานิชิต

บรรยายวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ (ครั้งที่ ๑) (สัปดาห์ที่ ๑)

สวัสดีนักศึกษาทุกท่านครับ วันนี้ก็เป็นวันแรกที่เราได้เจอกันในส่วนนี้ผมจะบรรยายอยู่ทั้งหมด ๘ ครั้ง
ไม่รู้ว่่าครั้งหน้าจะมีการเปลี่ยนแปลงอะไรหรือไม่ ดังนั้นในส่วนของผมนี้จะได้บรรยายละเอียดอะไรมากมาย
นักเพราะว่าตั้งใจจะให้จบเร็วเพื่อที่จะให้นักศึกษาได้มีเวลาทบทวนสักครั้งสองครั้ง

สำหรับพื้นฐานของกฎหมายอาญา ก็คงจะมีกฎหมายที่พูดถึงเรื่องความผิดกับโทษในการที่เราจะศึกษา
กันในเรื่องของกฎหมายที่เราจะพูดถึงเรื่องขององค์ประกอบความผิดกับโทษ เพราะว่าถูกบังคับตามมาตรา ๒
ที่จะบังคับว่าเราจะใช้กฎหมายอาญาไปในทิศทางไหนของประเทศนี้ เพราะฉะนั้นจะต้องมีกฎหมายทั่วไปว่าทำ
อะไรได้หรือไม่ ผิดไม่ผิดอย่างไร ถ้าฝ่าฝืนไปแล้วจะมีผลอย่างไร แต่ว่าโดยทั่วไปถ้าจะเป็นกฎหมายที่เราจะพูด
ถึงกันในทางกฎหมายอาญา เราจะพูดถึงกฎหมายที่มีโทษทางอาญาก็คือ ต้องรับโทษทางอาญาต้องมีกฎหมาย
และกฎหมายนั้นต้องเป็นกฎหมายที่บังคับเรื่องโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่กระทำการฝ่าฝืน

แต่ว่าทุกวันนี้ในปัจจุบันมันก็มีปัญหาที่เป็นข่าวในชีวิตประจำวันของเรา เราก็พบว่าในทางการเมืองก็มี
ประเด็นในยุคนี้ว่า บุคคลที่ถูกศาลสั่งให้จำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลจะมีผลอย่างไรบ้าง ในเรื่องนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ
การเมืองแต่อย่างใดแต่เราจะพูดถึงในส่วนของกฎหมายอาญา โดยใช้หลักทั่วไปของกฎหมายอาญาว่าบุคคล
ที่กระทำการละเมิดอำนาจศาลจะมีความผิดอย่างไรและรับโทษอย่างไร ซึ่งถ้าดูจากกฎหมายก็มีบทห้ามและก็มี
บทกำหนดโทษไว้เหมือนกัน ซึ่งถ้าทำก็มีบทลงโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๓
ซึ่งศาลก็กำหนดเราก็ไปฝ่าฝืน อย่างเช่น ถ่ายรูปในศาล หรือ พกอาวุธปืนไปในศาล เป็นการขัดขึ้นไม่ปฏิบัติตาม
กฎของศาล อีกอันหนึ่งประพุดิตินไม่เรียบร้อย คำว่า ประพุดิตินไม่เรียบร้อยก็คือ มุ่งหมายถึงทำให้เสียความ
สงบเรียบร้อย อย่างเช่น เข้าไปส่งเสียงดัง โวยวาย หรือไปถ่ายสำเนาของศาลเอง โดยที่ศาลไม่อนุญาต ฉะนั้น
หากว่าเราขัดขวางทำให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปไม่ได้ ศาลอาจจะสั่งให้เราออกไปนอกศาล หรือไม่ก็จำคุกไม่
เกิน ๑ เดือน ปรับ ๕๐๐ บาท มาตราการรับโทษต้องมี ๓ เรื่อง เมื่อรวมกันแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑ มีผลที่ทำให้เราถูกรับโทษถึงจำคุกได้ ที่นี้ก็มีปัญหาขึ้นมาเลยว่่ากฎหมายนี้มี
โทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ (๒) หรือไม่ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายที่บัญญัติไว้
ว่าการกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนละเมิดอำนาจศาลนั้นจะมีโทษตามกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะนำไปใช้
กับเรื่องอื่น ใช้แต่ในเรื่องการกักบริเวณศาล และเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น ไม่ได้
เกี่ยวกับเรื่องอื่นเลย ซึ่งเรื่องนี้ก็ยังไม่มีความพิพากษา หรือแนวฎีกาออกมาว่าผู้กระทำความผิดฐานละเมิด
อำนาจของศาลนั้น จะมีโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๘ (๒) หรือไม่แต่อย่างใด

แต่อาจารย์ให้ข้อสังเกตว่า หากเป็นการรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ (๒) จริงนั้น จะต้องผ่านกระบวนการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเสียก่อน อย่างเช่น จะต้องมีการร้องทุกข์ สอบสวนผู้ต้องหา เป็นต้น เพราะฉะนั้นความคิดเห็นของอาจารย์ส่วนตัว อาจารย์มองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องของ **มาตรการในการดำเนินคดีทางวิแพ่ง** เนื่องจากมาตรการรับโทษในเรื่องของการละเมิดอำนาจของศาลนั้น จะมีอยู่เพียง ๓ เรื่องเท่านั้น คือ ศาลอาจจะสั่งให้เราออกไปนอกศาล หรือไม่ก็จำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับ ๕๐๐ บาท ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑ มีผลที่ทำให้เราถูกรับโทษถึงจำคุกได้ ดังนั้น เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องของมาตรการในการดำเนินคดีทางแพ่งเสียมากกว่า ในส่วนประเด็นนี้ยากให้นักศึกษา ลองคิดว่าหากว่าการกระทำที่เป็นลักษณะของการขัดขวางกระบวนการพิจารณาคดี หรือละเมิดอำนาจของศาลก็ดี จะต้องมีการรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ (๒) หรือไม่อย่างไร

วิเคราะห์ข้อสอบของท่านอาจารย์ชาติรีฯ สมัยที่ ๑/๗๔ ที่ได้ทดสอบไป สิ่งที่เราควรรู้ ก็คือ ผู้ออกเขาคิดอย่างไร

ที่นี้มีตัวอย่างเก่า ตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ นายแดงผู้ต้องหาที่ถูกคุมขังอยู่ ได้ให้นายดำนำกุญแจมาให้ ตนโดยให้ใส่มาในอาหารกล่อง นายดำได้จ้างนายขาว ซึ่งเป็นตำรวจจราจรในโรงพักนั้น มิได้เป็นพนักงานสอบสวนหรือเกี่ยวข้องกับคดีแต่อย่างใด นำกุญแจนั้นใส่ในอาหารกล่องและนำไปยื่นให้แก่ นายแดง โดยมีค่าตอบแทนจากนั้น เมื่อยื่นให้แล้วก็รีบออกจากสถานีตำรวจไปทันที อยากให้นักศึกษาดูที่คำว่าเมื่อให้แล้วรีบออกไปทันที คำว่า ออกไปทันที กับไม่ได้ออกไปทันที มีผลต่างกันอย่างไร หากออกไปทันทีจะมีผลอย่างไร และหากไม่ออกไปทันทีจะมีผลอย่างไร เรามาต่อกันเมื่อนายแดงได้อาหารกล่องซึ่งมีกุญแจอยู่ นั้น นายแดงก็ได้ นำกุญแจมาไข และเปิดประตูพาตัวเองออกไปเองโดยที่ไม่มีใครพาตัวเองออกมา

ประเด็นที่หนึ่ง ในเรื่องนี้ หากพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๑ นั้น ผู้กระทำความผิดจะมีความผิดตามมาตรานี้ได้จะต้องเป็นผู้ที่ลงมือเปิดประตูให้ผู้ต้องถูกขังหลุดออกไปจากที่คุมขัง มิใช่ส่งกุญแจไปให้ผู้ถูกคุมขังไขออกไปเอง

ดังนั้นในกรณีนี้นายแดงผู้ถูกคุมขัง จะไม่มี ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๑ แต่จะมี **ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๐** เพราะเนื่องจากหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่

ประเด็นที่สอง ส่วนนายดำและนายขาว จะมีความผิดฐานสนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ประกอบ มาตรา ๑๙๐ แต่มีข้อสังเกต กรณีของนายขาวเป็นเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าได้ตามกฎหมาย ดังนั้นเมื่อเจ้าพนักงานเห็นผู้ถูกคุมขังหลบหนีออกจากที่คุมขังแล้วจะต้องจับกุมตัวให้ได้ หากไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่แล้ว เจ้าพนักงานย่อมมีความผิดฐานไม่ได้ปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ แต่เนื่องจากนายขาวได้ให้กุญแจไปและออกไปทันที ซึ่งขนาดนั้นนายแดงยังอยู่ในที่คุมขังมิได้หลบหนีออกมา จึงมิได้มีความผิดตาม ๑๕๗ แต่จะมีความผิดฐานร่วมกันช่วยเหลือสนับสนุนแทน

ประเด็นที่สาม เราจะสังเกตเห็นได้ว่า นายขาวเป็นเจ้าของพนักงานก็จริงแต่ไม่ได้เป็นเจ้าของพนักงานที่มีหน้าที่คุมขังแต่อย่างใด มีหน้าที่เป็นตำรวจจราจรเท่านั้น กรณี มาตรา ๑๕๗ เจ้าพนักงานผู้ละเว้นปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีหน้าที่ในเรื่องนั้นด้วยจึงจะเข้าองค์ประกอบความผิด ตาม มาตรา ๑๕๗

ประเด็นที่สี่ อีกประการหนึ่ง นายขาวจะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๙ หรือไม่ เช่นเดียวกับกับมาตรา ๑๕๗ ก็คือ การที่เจ้าพนักงานจะเรียก หรือรับทรัพย์สินนั้น จะต้องมีการที่ตรงนั้นเสียก่อน หากมีการที่ตรงนั้นแล้ว ก็ย่อมมีความผิดตาม มาตรา ๑๕๙

นักศึกษาจะเห็นได้ว่า ข้อเท็จจริงจากตัวอย่างที่อาจารย์ยกมานี้ จะมีประเด็นแฝงแทรกกันซ่อนอยู่หลายประเด็น ดังนั้นถ้าโจทย์มิได้ถามว่า จะมีความผิด ตามมาตรา ๑๕๗ หรือไม่ เราก็ไม่ต้องไปตอบถึงแม้ว่าเราจะเห็นว่าประเด็นเรื่องนี้ด้วยก็ตาม ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ยังมีเพียงว่า มีความผิดตาม มาตรา ๑๕๑ หรือ มีความผิด ตาม มาตรา ๑๕๐ หรือไม่เท่านั้น ฉะนั้นเราจึงต้องตอบให้ตรงประเด็น ค่อย ๆ อ่านไปที่ละประเด็น อย่ไปตอบในส่วนที่ไม่ได้ถาม

วิเคราะห์ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา อย่างข้อสอบผู้ช่วยฯบางสมัย ก็ไม่ได้ถามอะไรมากมายนัก เขาต้องการถามว่าผู้ใช้ ใช้คนอื่นกระทำความผิดแต่ถึงเวลาลงมือตัวเองไปร่วมลงมือในฐานะเป็นตัวการด้วย การใช้มันถูกเกลื่อนกลั่นกันหรือไม่ ยังจะต้องตอบในฐานะผู้ใช้ออยู่หรือไม่ ?

ตัวอย่างเช่น นาย A ใช้ นาย B ให้เอาปืนไปยิง นาย C ปรากฏว่า นาย B หาปืนไม่เจอสักกระบอก นาย B จึงไปหยิบไม้มาตี นาย C และ นาย A ก็ได้ใช้ขวดตี นาย C ซ้ำอีก (ซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีปืนเลยสักกระบอกเดียว) คำถามคือว่า นาย A และ นาย B ผิดอย่างไร? ข้อเท็จจริงให้มาเพียงเท่านี้ ให้เราวินิจฉัยว่าทั้งสองคนนี้ผิดอย่างไร

ประเด็นที่หนึ่ง การพูดที่ว่าเอาปืนไปยิงให้มันตายแล้วปรากฏว่าไม่มีปืนสักกระบอกเดียวนั้น การพูดนี้จะเป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นได้ก็ต่อเมื่อ ผู้รับการใช้นั้นจะต้องกระทำความผิดฐานนั้นให้ได้ก่อนถึงจะเป็นการใช้ได้ แต่จากข้อเท็จจริงนั้น มิได้กระทำความผิดฐานฆ่าเลย ดังนั้นแบบนี้มิได้เป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดฐานฆ่า แต่เป็นการข่มขู่ ทำให้ผู้อื่นตกใจกลัวด้วยการขู่เชิญ (จะเอาปืนมายิง) **ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๒**

ประเด็นที่สอง ส่วนการที่บอกว่าให้เอาปืนไปยิง แต่กลับนำไม้ไปตีนั้น การพูดเช่นนั้นเป็นการบอก่าให้ไปทำร้ายคนอื่น เขาไม่ได้ทำร้ายด้วยปืน แต่เขาไปเอาไม้มาตี อย่างนี้เป็นกรก่อให้เกิดผู้อื่นได้รับ อันตรายแก่กาย ฐานทำร้ายร่างกาย และยังเอาขวดไปตีเขาอีก อย่างนี้มีเจตนาจะทำร้ายร่างกายเดียวกัน การเป็นผู้ใช้มันก็เกลื่อนกลั่นกัน เพราะเราได้กระทำความผิดจนเราเป็นตัวการผู้ร่วมกระทำความผิด **ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ (มิใช่ มาตรา ๘๔) ประกอบ มาตรา ๒๙๕**

สาระสำคัญของการเป็นกฎหมายที่มีโทษทางคดีอาญา จะมีผลเฉพาะในเรื่องที่ว่าภายหลังการกระทำอย่างนั้นเขาไม่เอาแล้ว ตัวอย่างที่เห็นในชีวิตประจำวันของเราในยุคนี้ก็คือว่า

การไปตัดป่าไม้ในเขตหวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตมีความผิด ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ แต่ต่อมารัฐประกาศให้ประชาชนสามารถเข้ามาทำประโยชน์ได้ เช่น (ส.ป.ก. ๔-๐๑) ต่อมาประชาชนไปตัดไม้ในเขตหวงห้าม ถามว่ามีความผิดหรือไม่? ปัจจุบันให้ดูว่าไม้ที่ขึ้นในที่ดินนั้น ขึ้นอยู่ในที่ดินที่ประชาชนผู้อื่นมีสิทธิครอบครอง หรือมีกรรมสิทธิ์ ตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่ให้ถือว่าเป็นไม้หวงห้าม รวมถึงไม้ที่อยู่ในที่ดินที่ประชาชนได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ และประชาชนได้ปลูกขึ้นเอง ไม่ให้ถือว่าเป็นไม้หวงห้ามด้วย

ถ้าเป็นสมัยก่อนไม้ที่ไปตัดในเขตหวงห้ามถือว่ามีความผิด แต่ถ้าเป็นสมัยนี้กฎหมายนั้นได้ยกเลิกไปแล้ว ถ้าหากว่าเราไปตัดไม้ในสมัยก่อนและถูกจับ ถ้ามาในสมัยปัจจุบันเรารับโทษไปแล้วคือถูกจับอยู่ เรามีสิทธิร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจำคุกเสียใหม่ หรือให้ยกเลิกหมายจำคุกที่รับโทษตามกฎหมายที่ใช้ในขนาดนั้น ซึ่งบัดนี้กฎหมายได้ยกเลิกไปแล้ว และยังได้รับโทษตามคำพิพากษาตามกฎหมายเดิมอยู่แล้ว ให้ศาลออกหมายปล่อยตัวออกมา

ป.อ.มาตรา ๒ วรรค ๒ ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่มีความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

หลักของเรานั้นก็คือ กฎหมายภายหลังถ้ายกเลิกองค์ประกอบของความผิดไปเลย ถือว่าเป็นกฎหมายภายหลังที่ยกเลิกความผิด เราได้ประโยชน์อย่างไร ถ้าเรายังรับโทษอยู่การรับโทษต้องสิ้นสุดลง **ตามมาตรา ๒ วรรค ๒** และต้องถือว่าไม่เคยเป็นผู้กระทำความผิดในฐานนั้นด้วย จะเอาเหตุนี้มาเป็นเหตุเพิ่มโทษไม่ได้ หรือจะเอาเหตุนี้มาเป็นเหตุที่จะไม่มีการลงโทษแบบนี้ทำไม่ได้ ตามมาตรา ๕๖

แต่ถ้าจะให้เห็นเลยในปัจจุบันนี้ เรื่องที่เป็นปัญหาที่สุดของศาลชั้นต้น คือ เรื่องที่จำเลยในคดีอาเสพติดขอให้ศาลชั้นต้นกำหนดโทษใหม่เพราะว่าโทษตามพระราชบัญญัติอาเสพติด พ.ศ. ๒๕๒๒ เดิม ที่ถูกยกเลิกไปตามประมวลกฎหมายอาเสพติดนั้น ระวังโทษมันต่างกันมากกับกฎหมายในปัจจุบัน เพราะฉะนั้น ในเรื่องที่มีปัญหามากที่สุด คือ เรื่องที่จำเลยมาขอให้ศาลกำหนดโทษใหม่ ต้องไปดูว่ากฎหมายใหม่กับกฎหมายเก่าเป็นอย่างไรเหมือนกันหรือไม่ ถ้าองค์ประกอบยังเหมือนกันอยู่แต่ระวังโทษไม่เท่ากัน ต้องไปดูว่ากฎหมายเก่ากับกฎหมายใหม่อันไหนเป็นคุณมากกว่า เพราะบางส่วนของกฎหมายเก่าก็เป็นคุณ บางส่วนของกฎหมายใหม่ก็เป็นคุณ และมาตรา ๓ ก็บอกว่าให้ใช้ในทางเป็นคุณไม่ว่าในทางใด เป็นเรื่องที่ศาลจะต้องไปดูเอาเองว่าส่วนไหนเป็นคุณ

ในเรื่องการกระทำเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ต่อมาภายหลังมีกฎหมายบางตัวถูกแก้ไข หรือยกเลิกในภายหลัง โดยบทหนักสุดถูกยกเลิก หรือแก้ไขมีผลในทางกฎหมายอย่างไร?

มาตรา ๙๐ เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

ถ้าในขณะที่รับโทษตามกฎหมายอยู่ในบทที่หนักที่สุดอยู่ยกเลิก ตาม ป.อ.มาตรา ๒ วรรค ๒ กฎหมายให้ถือว่าจำเลยไม่เคยมีประวัติในการกระทำความผิดตามคำพิพากษา หรือกำลังจะรับโทษ ศาลจะต้องแก้คำพิพากษาให้ปล่อยตัวจำเลยไป ถือว่าไม่เคยกระทำความผิด และกำหนดโทษที่ร้องลงมาในบทที่ยังไม่ได้กำหนดโทษนั้น เช่น จำเลยรับโทษมาแล้ว ๓ ปี ต่อมากฎหมายนั้นยกเลิก ความผิดที่ร้องลงมาเป็นลักทรัพย์ ซึ่งมีโทษจำคุก 3 ปี เท่ากับว่าจำเลยได้จำคุกมาแล้ว ๓ ปี เท่ากับจำเลยจำคุกครบแล้ว ดังนั้นศาลจะต้องมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยออกมา ตาม ป.อ. มาตรา ๙๐ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความผิดที่ยกเลิกไปนั้น มิได้ทำให้ความผิดที่ทำมาก่อนนั้นถูกยกเลิกไปแต่อย่างใด การกระทำที่ตัดสินมายังคงมีความผิดต่อไป ซึ่งศาลสามารถกำหนดโทษได้

ในเรื่องของบทลงโทษนั้นแบบไหนเป็นคุณมากกว่ากัน ระหว่าง จำคุกและปรับ (กฎหมายเก่า) กับ จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ (กฎหมายใหม่) หากเป็นกรณีแรก ศาลจะเลือกให้จำเลยได้แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจได้ลงโทษเลย ซึ่งก็คือ จำคุกและปรับเท่านั้น แต่ถ้าเป็นกรณีที่สอง ศาลจะสามารถเลือกให้จำเลยรับบทลงโทษได้ ๓ อย่าง นั่นก็คือ จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ก็ได้ เพราะฉะนั้นบทลงโทษแบบที่สองนี้จะเป็นอย่างคุณมากกว่า

ต่อมากฎหมายที่ออกมาภายหลัง ถ้าหากกฎหมายที่ออกมานั้นมีโทษจำคุกและโทษปรับ เหมือนกับกฎหมายเก่า ซึ่งกฎหมายเก่าไม่มีโทษจำคุกหรือปรับ ขั้นต่ำ แต่กฎหมายใหม่มีโทษจำคุกหรือปรับ ขั้นต่ำ และจะมีโทษขั้นสูงเท่ากันก็ตาม อย่างนี้ก็ถือว่ากฎหมายใหม่ที่ออกมานั้นไม่เป็นคุณกว่า

หรือหากเป็นกรณีที่กฎหมายเดิมมีทั้งจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่กฎหมายใหม่มีแค่โทษปรับอย่างเดียว อย่างนี้จะถือว่ากฎหมายที่ออกมาใหม่นั้นเป็นคุณมากกว่ากฎหมายเดิม หากเทียบลำดับโทษตาม

ป.อ. มาตรา ๑๘ โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (๑) ประหารชีวิต
- (๒) จำคุก
- (๓) กักขัง
- (๔) ปรับ
- (๕) ริบทรัพย์สิน

จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่มีโทษหนักกว่าปรับนั้นก็คือ จำคุก เพราะฉะนั้นแล้วกฎหมายใหม่ที่ออกมาภายหลังว่ามีแต่โทษปรับนั้น จะเป็นคุณกว่า กฎหมายเดิมนั้นเอง ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะที่กระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ใน

ภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายบัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

(๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

ในส่วนของมาตรา ๒ และ มาตรา ๓ ผมว่าน่าจะหมดแล้วหละ แต่มาตรา ๒ และมาตรา ๓ ยังไม่เคยออกสอบทั้งสองมาตรา เรามาต่อกันอาจารย์มีข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษามาให้นักศึกษาลองดูกัน

วิเคราะห์ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา

คำถาม มีอยู่ว่า นายเด่นรับราชการในตำแหน่งนายอำเภอ ร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหาร จัดตั้งจุดตรวจและจุดสกัดยาเสพติด ปิดล้อม ตรววจค้น หมู่บ้าน ชุมชน หรือบุคคลเป้าหมายยาเสพติดในพื้นที่ นายเด่นและเจ้าพนักงานตำรวจเข้าไปในร้านอาหารเย็นเฉียบของนายใหญ่ ซึ่งถูกชาวบ้านร้องเรียนว่าเป็นแหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติดให้โทษของวัยรุ่น พบนายใหญ่อยู่ในร้าน นายเด่นแสดงตัวว่าเป็นนายอำเภอขอเข้าไปตรวจความเรียบร้อยภายในร้านโดยยื่นบัตรประจำตัวข้าราชการให้นายใหญ่ดู นายใหญ่ดูแล้วพูดว่า “นายอำเภอสันติน อย่ามาซ่าที่นี้นะ” หลังจากนั้นนายใหญ่ตะโกนสั่งนายเล็กลูกจ้างของนายใหญ่ว่า “ไปเอาปืนมายิงให้ตาย อย่าให้พวกมันออกจากร้านไปได้” ลูกค้าที่กำลังรับประทานอาหารในร้านกลัวว่าจะได้รับอันตรายจึงพากันวิ่งออกจากร้าน นายเล็กวิ่งไปหลังร้านหยิบไม้เบสบอลและวิ่งไปตีนายเด่นถูกที่แขนทำให้มีรอยฟกช้ำบวมแดง ส่วนนายใหญ่ใช้แก้วน้ำพลาสติกกว้างถูกศีรษะนายเด่น เจ้าพนักงานตำรวจพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า จึงจับกุมนายใหญ่และนายเล็กทำการตรวจค้นภายในร้านไม่พบว่ามียาเสพติดอยู่ภายในร้านแต่อย่างใด ให้วินิจฉัยว่า นายใหญ่และนายเล็กมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานใดหรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง นายใหญ่รู้หรือนายเด่นเป็นนายอำเภอกำลังปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจพื้นที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ได้พูดกับนายเด่นว่า “นายอำเภอสันติน” ซึ่งเป็นคำดูหมิ่นเหยียดหยามเจ้าพนักงานซึ่ง

กำลังปฏิบัติกรตามหน้าที่ จึงมีความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๖ และฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา ๓๙๓ เป็นการกระทำเดี่ยวแต่ผิดต่อกฎหมายหลายบท

มาตรา ๑๓๖ “ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๓๙๓ “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ประเด็นที่สอง นายใหญ่ตะโกนบอกนายเล็กลูกจ้างของนายใหญ่ว่า “ไปเอาปืนมายิงให้ตาย อย่าให้พวกมันออกจากร้านไปได้” โดยนายใหญ่ไม่มีอาวุธปืนที่จะให้นายเล็กนำมายิงนายเด่นได้ การกระทำของนายใหญ่จึงเป็นเพียงกรทำให้นายเด่นเกิดความตกใจหรือความกลัวโดยการขู่เข็ญ อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๒ นายใหญ่ไม่มีเจตนาที่จะใช้ให้นายเล็กกระทำความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ จึงไม่มีความผิดฐานใช้ให้นายเล็กฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ตาม มาตรา ๒๘๙ (๒) ประกอบมาตรา ๘๔

มาตรา ๓๙๒ “ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

นายใหญ่สั่งให้นายเล็กไปเอาปืนมา นายเล็กก็ปฏิบัติตาม แม้สิ่งที่เอามาเป็นไม้เบสบอลไม่ใช่อาวุธ แต่ก็เป็นกรเอามาใช้เป็นอาวุธเข้าตีทำร้ายนายเด่นทันที นับเป็นความต่อเนื่องเชื่อมโยงจากคำสั่งของนายใหญ่ไม่ขาดตอน ขณะที่นายเล็กนำไม้เบสบอลไปตีนายเด่น นายใหญ่ก็ใช้แก้วน้ำพลาสติกขว้างถูกศีรษะนายเด่นด้วย นายใหญ่จึงเป็นตัวกรร่วมกับนายเล็กในการทำร้ายนายเด่น แต่นายเด่นมีบาดแผลเพียงรอยฟกช้ำบวมแดง ไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ นายใหญ่และนายเล็กจึงมีความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๑ ประกอบมาตรา ๘๓ เท่านั้น

มาตรา ๓๙๑ “ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๘๓ “ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวกร ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

วันนี้ก็เกินเวลาท่านอาจารย์เกียรติจรมาพอสมควรแล้ว อาจารย์ขอยุติกรบรรยายไว้เพียงเท่านี้ สวัสดีครับ

จบ

สรุปโดย ๑๑๔/ตรวจทานความถูกต้องโดย p๑๑